

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Kandidatuppsats

Dolph Lundgren

En auteur inom action?

Författare: Johan Christensen
Handledare: Elisabet Björklund
Examinator: Maria Larsson
Termin: HT19
Ämne: Filmvetenskap
Nivå: Kandidatkurs
Kurskod: 2FV30E

Tack

Ett stort tack till min handledare Elisabet Björklund för värdefull återkoppling och vägledning under skrivandet av uppsatsen.

Abstrakt

Syftet med denna uppsats är att undersöka Dolph Lundgrens karriär som skådespelare, från mitten av 80-talet fram till nuet. Sett till antalet filmer som han har medverkat i eller regisserat och även hur många som har sett hans filmer har han inte fått det erkännande som han förtjänar. Han har likt många av de många karaktärer han porträtterat i sina filmer också fått kämpa hårt för att nå dit han är. Till skillnad från auteuren som har blivit en ikon och i viss mån kanoniserad inom filmvetenskapen har skådespelare som Lundgren aldrig fått något större erkännande. Detta är synd eftersom man inte kan bedöma dem på samma meriter.

Jag vill även göra en jämförelse av filmerna från Dolph Lundgrens guldålder som var ungefär runt 1985–1993 med hans senare verk för att se vad som har förändrats i de filmer som han skrivit och regisserat på senare år. Hur har han utvecklat sig som skådespelare under den 35 år långa karriär han haft?

Uppsatsen får genom sin analys med hjälp av Andrew Sarris texter svar på frågan varför Dolph Lundgrens karriär har varit varierande i sin framgång. Genom att ha studerat många av hans filmer har det gått att se hur bland annat tveksamma val av filmroller genom karriären påverkat hans rykte som skådespelare.

Nyckelord

action, auteur, Dolph Lundgren, Andrew Sarris, technical competence, personal style, interior meaning

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Syfte och frågeställningar	2
3	Teori	3
4	Tidigare forskning	10
5	Metod och material	13
6	Analys	15
6.1	<i>Den gyllene eran: Rocky IV & Masters of The Universe</i>	15
6.2	<i>Utvecklingseran: 1993–1996</i>	22
6.3	<i>Direkt-till-video: 1997–2005</i>	26
6.4	<i>Comebacken 2005–2019</i>	28
7	Slutdiskussion	30
8	Källförteckning	33

1 Inledning

Dolph Lundgren hade från början inte tänkt sig att bli skådespelare utan han utbildade sig till kemiingenjör på KTH innan han bytte bana och tog sig an sin genombrottsroll som Ivan Drago i *Rocky IV* (Sylvester Stallone, 1985).¹

Detta är intressant eftersom filmerna som Dolph Lundgren gjort och gör knappast kan ses som intellektuella utan oftast ses ner på av både filmkritiker och filmvetare. Trots dessa förmodade svårigheter har Lundgrens karriär pågått i 35 år. Det finns inte mycket skrivet om just Dolph Lundgren och det är en av anledningarna till att jag har valt ämnet.

Lundgren är välkänd och ett av de större namnen inom actiongenren och även om hans karriär gått upp och ner har han kämpat på och gjort mer än sjuttio långfilmer som skådespelare varav sex stycken som också är regisserade av honom. Dolph Lundgrens karriär fick sig ett uppsving när *The Expendables* (Sylvester Stallone, 2010) kom ut. Han hade även en roll i storfilmen *Aquaman* (James Wan, 2018) och fick reprisera rollen som Ivan Drago från *Rocky IV* i *Creed II* (Stephen Caple Jr., 2018).

När regissören Christopher Hatton blev intervjuad i avsnitt 4 av ”I must break this podcast” som handlar om hans film *Battle of the Damned* (2012) fick han frågan ”Was Dolph Lundgren your first choice as the lead character in your movie?”. Hatton svarade att han blev tilldelad Dolph eftersom filmbolaget valt ut honom till filmen. Hatton fick därför tänka om hur han ville göra filmen och utvecklar detta i podcasten.

1 7 things you (maybe) didn't know about Dolph Lundgren, The Local 2018-11-26. <https://www.thelocal.se/20181126/7-things-you-maybe-didnt-know-about-dolph-lundgren>

”It seemed very clear to me, that if you put Dolph Lundgren in this thing it becomes a Dolph Lundgren film. It’s not Dolph Lundgren is in a movie about robots vs. zombies it is a Dolph Lundgren movie. And he had an audience that had a very clear expectation about what he does, and who he is. I went back to the guys in the production and said we have to throw out everything we have developed so far and start over. We have to build it around Dolph. Because he is this force of nature, and a very specific kind of guy. The concept of robots vs. zombies was a cool idea but we had a limited budget, and bringing in Dolph brought a tone and a new concept. And the truth is this made it work.”²

Det är här väldigt tydligt att Hatton direkt vet med sig att han för att kunna göra en så pass bra film som möjligt måste använda Dolph Lundgrens styrkor fullt ut. Hade Hatton motsatt sig detta och inte velat ge Dolph Lundgren den indirekta kreativa kontrollen är det mycket troligt att det hade varit han och inte Lundgren som fått lämna produktionen.

2 Syfte och frågeställningar

Huvudsyftet med denna uppsats är att utforska Dolph Lundgren som skådespelare och försöka se om det finns några samband i de filmer som Lundgren gjort under sin karriär och genom detta kunna få till en grund för att ge honom en sorts auteurstämpel. Är det så att när han antar sig en roll och det blir en “Dolph”-film influeras den då så pass av honom och hans person och skådespeleri att det går att se en tydlig linje av detta i hans filmografi? En linje där filmerna har vissa specifika kvaliteter och egenskaper som går att koppla till honom där han påverkar mer än vad filmernas regissörer gör?

2 ”I Must Break” This Podcast #4 Interview with Christopher Hatton, writer/director of *Battle of the Damned*

I nästan alla Lundgrens större filmer som t.ex. *Universal Soldier* (Roland Emmerich, 1992) och *Rocky IV* har han spelat ”bad guy”. Han har haft svårt att axla hjälterollerna på grund av olika omständigheter som sin skandinaviska brytning och bristande utbildning som skådespelare. Hade hans karriär kunnat mått bättre om han inriktat sig på att spela mer skurkroller? För även om rollerna inte varit lika stora är skurkarna minst lika viktiga för handlingen som hjältarna.

Hans rykte inom branschen har alltid placerat honom några pinnhål lägre än de största inom actiongenren. Lundgren har begåvats med många av de egenskaper som behövs så som muskelstyrka och kampsportskunskap men ändå har det saknats något. Vad är det som gör att han inte har lyckats uppnå en högre status än vad han har åstadkommit?

3 Teori

Filmkritikern André Bazin var med om att grunda filmtidningen *Cahiers du Cinéma* i början av 1950-talet. I denna franska filmtidskrift skrev förutom Bazin även kritikerna och framtida regissörerna Jean-Luc Godard och François Truffaut med flera. Grunderna till auteurteorin är sprungen ifrån den här tidningen. Fokuset lades på att lyfta fram regissören som den viktigaste pusselbiten i att göra en film. Detta görs bland annat genom att visa på att regissörerna bidrar med en så pass distinkt personlig stil att det över tid går att särskilja deras filmer ifrån filmer gjorda av andra regissörer.³

Genombrottet för auteurteorin i Amerika kom genom filmkritikern Andrew Sarris som 1962 skrev artikeln ”Notes on the auteur theory” där han behandlar regissörer i den amerikanska filmindustrin. Sarris bedömde och placerade regissörer som Hitchcock, Kazan, Ford och Cukor in i olika fack.

3 Thompson, Kristin & Bordwell, David, *Film history: an introduction*, s.492-493.

Denna text publicerades 1963 i ett specialnummer av *Film Culture*. Senare byggde Sarris vidare på denna texten och släppte 1968 den mycket inflytelserika *The American Cinema: Directors and Directions*.⁴

Denna uppsats kommer att använda sig av Andrew Sarris tre cirklar som han tog upp i "Notes on the auteur theory". Sarris tar i denna artikel upp tre olika kriterier för att en regissör ska kunna klassas som en auteur. Dessa tre kriterier placerar han i stor cirkel uppdelad i en inre, mellan och yttre del. Fast istället för att som Sarris använda det som ett sätt för att bedöma regissörer kommer den att omarbetas och anpassas för att kunna göra samma bedömning på skådespelare inom actiongenren. De olika cirkelarna är den yttre som är **Technical Competence**, den mellersta **Personal Style** och den inre **Interior Meaning**. Nedanför kommer en genomgång om var och en av de tre cirkelarna och en förklaring av hur de har blivit adapterade för att begreppen ska bli enklare att applicera på skådespelare istället för regissörer.

Technical Competence

I den här cirkeln anpassad till skådespelaren inom actiongenren är essensen att skådespelaren måste ha den tekniska kompetensen. Sarris skriver "the first premise of the auteur theory is the technical competence of a director as a criterion of value".⁵ Det vill säga att skådespelaren ska kunna visa upp sin tekniska kompetens genom att utföra sina egenskaper inom exempelvis kampsport, vapenfärdighet eller ren styrka och pondus. Detta ska i rollen göras på ett trovärdigt sätt där tittaren kan se hur actionskådespelaren utför sina sekvenser på ett verklighetstroget sätt precis som en tekniskt väl genomförd film där t.ex fokus, skärpa samt färger och exponering är utfört på ett korrekt sätt. Det går att jämföra denna tekniska kompetens med en duktig

4 Ibid, s.514–515

5 Braudy, Leo & Cohen, Marshall (red.), *Film theory and criticism: introductory readings*, s.452

kampsportare med kunskaper inom kampsporten men som framförallt också rör sig på ett estetisk vackert sätt medan han slåss med höga hopp och atletiska sparkar.

Vidare preciserar Sarris att "by the auteur theory, if a director has no technical competence, no elementary flair for the cinema, he is automatically cast out from the pantheon of directors".⁶ Här är det samma sak som för en dålig regissör att en skådespelare som inte besitter några kunskaper eller pondus kommer publiken inte att kunna ta till sig genom filmen eftersom att den kommer att kännas överklig och amatörmässig. En framstående skådespelare inom actiongenren måste åtminstone besitta delar av dessa grundkunskaper för att kunna få något sorts erkännande inom genren.

Exempel på skådespelare som har en utpräglad grund att stå på inom kampsporten är till exempel asiaterna Bruce Lee, Jet Li och Jackie Chan. Men även européerna Jean-Claude Van Damme och Jason Statham och amerikanerna Chuck Norris och Steven Seagal faller inom denna underkategori.

De som har sina största egenskaper inom ren pondus och muskulatur är exempelvis Arnold Schwarzenegger och Dwayne "The Rock" Johnson samt Sylvester Stallone. De här mer kroppsligt imponerande skådespelarna får lägga mer fokus på att visa upp sina tonade muskler när de skjuter sina vapen eller slåss eftersom de inte besitter samma sorts teknik som exempelvis Jean-Claude Van Damme gör när han på ett graciöst och nästan tyngdlöst sätt flyger genom luften.

Det som gör Dolph Lundgren speciell är att han kan placeras inom båda dessa underkategorier. Han har svart bälte av 3:e graden inom karatestilen

6 Braudy, Leo & Cohen, Marshall (red.), Film theory and criticism: introductory readings, s.452

Kyokushin och har även varit kapten för det svenska karatelandslaget och blivit svensk, europeisk och australiensisk tungviktsmästare i fullkontaktskarate.⁷ Det går inte heller att tvivla på hans muskelmassa och pondus framför kameran, speciellt under hans första år i Hollywood.

Personal Style

I den andra av de tre cirklarna beskriver Sarris det som att "The second premise of the auteur theory is the distinguishable personality of the director as a criterion of value".⁸ Här menar alltså Sarris att det här är regissörens personliga stil som skall vara enkel att känna igen. Det här omvandlat till skådespelaren inom action går att applicera på vilken inriktning och val som skådespelaren gör genom sin karriär. Som Sarris skriver: "Over a group of films, a director must exhibit certain recurrent characteristics of style, which serve as his signature."⁹ Till exempel på vilket sätt och i vilken utsträckning som en skådespelare använder sig av oneliners. Olika skådespelare har sitt eget sätt att med en dräpande kommentar håna filmens bad guy innan de gör slut på honom eller henne. Det ska alltså gå att över tid se ett mönster på vilka filmer som actionhjälten har valt att medverka i och där skönja en linje utav liknande företeelser inom dessa.

"The way a film looks and moves should have some relationship to the way a director thinks and feels".¹⁰ Här går det att översätta till att publiken ska känna igen stilen i filmen och att skådespelaren färgat av sig på produktionen. Precis det här som Christopher Hatton använder sig av när han

7 Dolph Lundgren: Academic, Martial Artist and Actor, Martial Arts Entertainment 2015-01-30. <https://www.martialartsentertainment.com/dolph-lundgren/>

8 Braudy, Leo & Cohen, Marshall (red.), Film theory and criticism: introductory readings, s.452

9 Ibid.

10 Ibid.

bygger sin produktion runt Lundgren i *Battle of the Damned*. Han utnyttjar styrkorna som Dolph Lundgren har både som skådespelare och även som en ikon inom actiongenren. Fokus läggs i denna film på att visa upp Dolph som den nästan övermänskliga soldaten Max Gatling. Namnet Max Gatling symboliserar redan det vad filmen kommer att handla om. Max som ”maximalt” och Gatling som namnet på kulsprutan ”Gatling gun”. Det behövs en viss typ av skådespelare för att kunna axla denna roll utan att göra det för löjligt. Karaktärerna Dolph har spelat genom sin karriär är väldigt liknande denna och starkt färgade av Dolphs imponerande fysik och något endimensionella uttryck.

”Because so much of the American cinema is commissioned, a director is forced to express his personality through the visual treatment of material rather than through the literary content of the material.”¹¹ Det här som Sarris beskriver om beställda verk inom filmen stämmer också väldigt bra in på hur en skådespelare gör en film till sin egen genom att utnyttja sin personliga stil. Det är inte genom texten i manuset som skådespelaren sätter sin prägel utan kanske mer genom hur han kan påverka rollfigurens klädsel och rörelsemönster i actionsekvenserna. Klädseln behöver ge ett uttryck att karaktären är redo för action. Även såna saker som det stora ärrret på kinden som Dolphs karaktär Gunner Jensen bär i *The Expendables* bidrar till att ge publiken ledtrådar om att han är en hårding.

Ett bra exempel på en annan skådespelare som genom att uttrycka sin personliga stil kunnat styra sin karriär på ett effektivt sätt är Sylvester Stallone. Stallone har genom sin karriär både skrivit manus till och även regisserat många av de filmer som han är mest känd för till exempel *Rocky IV* och *The Expendables*. Stallone är i stort sett synonym med Rocky Balboa

11 Brady, Leo & Cohen, Marshall (red.), *Film theory and criticism: introductory readings*, s.452

från *Rocky* (John G. Avildsen, 1976) och John Rambo från *First Blood* (Ted Kotcheff, 1982) och har alltid kunnat styra upp sin karriär med att göra en ny Rambo eller Rocky film. Samma personliga stil går att applicera på Schwarzenegger och hans enda återkommande roll som tidsresande robot av modell T-800 från *The Terminator* (James Cameron, 1984). Men Schwarzenegger har inte kunnat påverka produktionen lika mycket eftersom han endast varit skådespelare och inte regissör som Stallone. Han har fått se till att göra rollen till sin egen i sin rollprestation och inte genom att skriva eller regissera den.

Det är intressant att här se på hur Lundgren på senare tid gjort sig mer involverad i sina filmer och inte bara spelat rollerna som han har valt att ta. Det går att se stora likheter mellan de filmer som han gjorde på 80-talet och 90-talet till exempel *Red Scorpion* (Joseph Zito, 1988) och *Joshua Tree* (Vic Armstrong, 1993) med hans regidebut *The Mechanik* (Dolph Lundgren, 2005) och *Icarus* (Dolph Lundgren, 2010). Lundgren har många gånger i sin karriär valt att spela karaktärer som pendlar mellan gott och ont där samvetet får dem att väga över mot det goda.

Interior Meaning

Sarris nämner att det går att beskriva denna cirkel som mise en scene "but not quite. It is not quite the vision of the world a director projects nor quite his attitude toward life. It is ambiguous, in any literary sense, because part of it is imbedded in the stuff of the cinema and cannot be rendered in noncinematic terms."¹² Sarris svävar iväg något och det här är den svåraste av de tre cirkelarna att kunna överföra på en skådespelare. Den här cirkeln

12 Braudy, Leo & Cohen, Marshall (red.), Film theory and criticism: introductory readings, s.453

innefattar saker som ligger under ytan och inte är lika tydliga som de två första cirklarna.

Sarris beskriver även denna avslutande cirkel med: "Interior meaning is extrapolated from the tension between a director's personality and his material".¹³ Det vill säga att interior meaning konverterat till syftet för denna uppsats är summan av den personliga stilen och filmrollen. Eller rättare sagt att filmrollerna och hur karaktärerna formar sig automatiskt efter skådespelaren. Hur väl har skådespelaren valt sina filmer?

Här passar det även in att lägga till karisma hos skådespelaren och hur väl den förs över till filmen. Sarris vågar sig på att använda uttrycket "élan of the soul" Översatt till svenska blir "élan of the soul" ungefär själens momentum det vill säga att det är inte bara filmrollen som Dolph Lundgren spelar utan även hans persona som alltid undermedvetet finns med även om Lundgren spelar en viss typ av roll. Det är intressant att undersöka Lundgrens många filmer eftersom han breddat sig efterhand. Från att endast ha spelat i actionfilmer har han på senare tid också testat på komedi i *Kindergarten Cop 2* (Don Michael Paul, 2016) och skräck i *Don't Kill It* (Mike Mendez, 2016).

De skådespelare som hängt kvar längst inom genren är också de som har haft modet att våga testa nya roller inom andra genrer och inte bara göra samma roll om och om igen. Att Arnold Schwarzenegger vågar sig på att spela komiska roller i *Junior* (Ivan Reitman, 1994) och *Twins* (Ivan Reitman, 1988) visar att han kan mer än att bara spänna muskler och skjuta skurkar. Detta i sin tur breddar rollerna som filmbolagen är beredda att ge honom.

Pauline Kaels kritik mot Sarris

13 Ibid.

Sarris största motståndare genom hela sin karriär var filmkritikern Pauline Kael. 1963 publicerades Kael's artikel "Circles and Squares: the Joys and Sarris" i *Film Quarterly*. Sarris svarade i nästa nummer av *Film Quarterly* med artikeln "The Auteur Theory and the Perils of Pauline."¹⁴ I "Circles and Squares: the Joys and Sarris" går Kael mycket hårt åt Sarris. Hon sågar Sarris påståenden i den första cirkeln som behandlar den tekniska kompetensen hos regissören. Kael menar att kompetensen hos regissören inte spelar någon roll så länge som det är en bra film. Bedömandet ska inte ligga i hur duktig regissören antas vara utan i själva resultatet.

Likaså hävdar Kael att när Sarris vill lyfta fram den säregna stilen hos en regissör är detta också meningslöst eftersom det inte finns någon anledning på grund av att om en film är intressant och bra är vi som publik koncentrerade på filmen. Det är när filmen som Kael uttrycker det är en "stinker" som det går att börja se likheter i regissörens andra filmer eftersom att då finns det inte något annat att se. Kael tar också upp att en film inte kan ses som bättre när publiken måste ha kunskap om regissörens stil från andra av den regissörens filmer för att kunna förstå. Varje film är ett enskilt verk.

Slutligen hävdar Kael att auteurteorin förhärliigar skräpfilmer. Hon vill slå hål på myten om att det behövs dolda betydelser i filmerna och menar att filmen endast är ett uttrycksmedium. Vi tittare ska bedöma filmen och inte regissören.¹⁵

4 Tidigare forskning

14 Smiga, George M. & Gallop, Jane (2004). *Polemic : Critical or Uncritical* [Elektronisk resurs]. Hoboken: Taylor & Francis, s.154-155

15 Kael, Pauline. "Circles and Squares." *Film Quarterly*, vol. 16, no. 3, 1963

Det finns inte något specifikt skrivet i ämnet om Dolph Lundgren som en eventuell auteur utan valet av böcker och artiklar har gjorts då de behandlar liknande fenomen och skådespelare. Den bok som har varit viktigast är Patrick McGilligans *Cagney: The actor as auteur* från 1975. Trots att den här boken är nästan 50 år gammal behandlar den den mycket intressanta skådespelaren James Cagney och hur han har färgat sina filmer genom sitt skådespeleri och personlighet. Cagney kan även ses som en föregångare till dagens skådespelare inom actiongenren.

Det går också att hävda att Cagney som slog igenom på den stora scenen i gangsterfilmen *Public Enemy* (William A. Wellman, 1931) därefter ofta blev typecastad att spela hårdingar och gangsters, till exempel i *Angels with Dirty Faces* (Michael Curtiz, 1938) och *White Heat* (Raoul Walsh, 1949).¹⁶

McGilligan skriver: "Above all it's many virtues, *The Public Enemy* gave birth to Cagney, the 'tough guy,' whose portrayal of Tom Powers was described by Richard Watts Jr. of the 'New York Herald Tribune' as 'the most ruthless, unsentimental appraisal of the meanness of a petty killer that the cinema has yet devised'" Samma fenomen kan sägas också ha speglat Dolph Lundgrens karriär då han ofta fått spela rollkaraktärer som liknar den elaka ryssen Drago från sin genombrottsfilm *Rocky IV*.

Det som tyvärr lyser igenom texten i McGilligans bok är hans beundran för Cagney och boken lyfter mest fram vilken fantastisk talang och skådespelare som Cagney var. Även om mycket av detta såklart stämmer hade det varit önskvärt med en något mer nyanserad bild av Cagney än den kanoniserande dito som McGilligan ger. Även delen om Cagney som auteur kunde varit större eftersom den endast upptar femton av bokens 238 sidor. Speciellt som boken ändå heter *Cagney: The Actor as auteur*.

16 McGilligan, Patrick, *Cagney: the actor as auteur*, Barnes, New York, 1975, s.32

En annan viktig aspekt i uppsatsen har varit att behandla actionhjältens utveckling från 80-talet och framåt. Det här ämnet har Phillippa Gates tagit upp i sin artikel "Acting His Age? The Resurrection of the 80s Action Heroes and their Aging Stars" utgiven i *Quarterly Review of Film and Video*. Gates utforskar Bruce Willis, Harrison Ford och Clint Eastwoods karriärer och hur deras falnande maskulinitet påverkat deras karriärer på ålderns höst.

Den falnade maskuliniteten tas också upp av Nicola Evans i artikeln *No genre for old men? The politics of aging and the male action hero*. Evans diskuterar i sin text hur de äldre hjältarna numer har en möjlighet att fortfarande kunna spela huvudrollen inom actiongenren och nämner Dolph Lundgrens film *The Expendables* som ett av exemplen. Evans beskriver hur filmerna på 80-talet hade fokus på ungdomlighet och styrka hos hjältarna. Evans tar i sin artikel upp två intressanta spår i sin artikel. "Successful ageing" där den äldre stjärnan skjuter upp sitt åldrande och fortfarande betar sig som på 80-talet och "generational injustice" som går ut på att det äldre är en fara och tar kraft från det yngre.¹⁷

En bok som innehåller mycket information och diskussioner om många av de mest kända skådespelarna från 1980-talet är *Acting for America : Movie Stars of The 1980s*. Många intressanta skådespelare tas upp och behandlas i boken de som är av störst intresse att undersöka och jämföra mot Dolph Lundgren är de om Clint Eastwood, Bruce Willis, Mel Gibson och Harrison Ford. Men det mest intressanta kapitlet för den här uppsatsen är det om Sylvester Stallone och Arnolds Schwarzenegger där Rebecca Bell-Metereau beskriver hur de slogs om publiken genom sina återkommande stora framgångar på den vita duken. Hon nämner att när Stallones karaktär Rocky Balboa besegrat Dolph Lundgrens dito Ivan Drago i *Rocky IV* är det inte bara

¹⁷ Evans, Nicola. "NO GENRE FOR OLD MEN? THE POLITICS OF AGING AND THE MALE ACTION HERO." *Canadian Journal of Film Studies* 24.1 (2015): s.27

en vinst mot Drago utan även en vinst mot Schwarzenegger då Lundgrens karaktär starkt påminner om honom.¹⁸

5 Metod och material

Det primära källmaterialet som använts är de nära 80 filmer som Dolph Lundgren har medverkat i. Av förklarliga skäl har det inte gått att ta med alla filmer och därför har de mest viktiga och intressanta för analysen valts ut. Filmer där Lundgren endast spelar mindre roller har valts bort eftersom han då inte kunnat ha den påverkan på filmerna som han haft när han har stått i centrum. Eftersom det finns mycket lite akademiskt skrivet om Dolph Lundgren och hans filmer har den största delen av materialet tagits från tidningsartiklar som behandlar hans filmer eller person. En stor inspirationskälla till uppsatsen har också varit podcasten *"I Must Break"* *This Podcast* och då speciellt när branschfolk blivit intervjuade om hur det har varit att jobba ihop med Dolph Lundgren.

Även äldre klipp från intervjuer i både amerikansk och svensk tv har bidragit till värdefull information. Inför uppsatsen har mycket av tiden lagts på att titta igenom dessa klipp för att kunna hitta intressant och relevant fakta. Indelningen av filmerna är gjord i fyra delar som är beskrivna här nedanför. Detta för att kunna följa hans karriär och se hur han utvecklats som skådespelare. Hade endast hans mest kända filmer inkluderats hade detta inte gått då de hade vägt över starkt på den tidiga och senare delen av karriären.

1. Den gyllene eran 1985–1992

¹⁸ *Acting for America : Movie Stars of The 1980s*, Rutgers University Press, 2010 s.43

Här börjar Dolphs karriär och han får direkt rollen som Ivan Drago i *Rocky IV*, rollen som gav honom hans karriär och den som han är mest ihågkommen för. Efter detta genombrott får han chansen att spela huvudrollen som He-Man i *Masters of the Universe* och även vigilanten Frank Castle i den första av Marvels superhjältefilmer *The Punisher* (Mark Goldblatt, 1989).

Lundgren avslutar den här perioden med att spela Andrew Scott i *Universal Soldier* en ond och övermänsklig krigsveteran.

2. Utvecklingseran 1993–1996

Marknaden börjar bli tuffare för actionfilmen, för Dolph betyder det att han måste bredda sig som skådespelare för att kunna fortsätta med sin karriär. Rollerna han väljer att spela är karaktärer med ett större djup än tidigare. Ett bra exempel på detta är när han spelar en brottsling på rymmen i *Joshua Tree*. Från att endast ha spelat ryss och amerikan spelar han rollen som den östtyska femkamparen Eric Brogar i *Pentathlon* (Bruce Malmuth, 1994), en film som han även var med att producera. I *Men of War* (Perry Lang, 1994) får han också chansen att spela en svensk legoknekt med ett samvete. Den sista större produktionen Lundgren spelar i är *Silent Trigger* (Russell Mulcahy, 1996). Rollen han spelar i denna film är Shooter som är en före detta kommandosoldat som blivit lönnmördare åt en hemlig statlig organisation.

3. Direkt till video 1997–2005

Vid den här tidpunkten har Dolph gift sig och även fått sitt första barn Ida som föddes 1996. Det behövs en stadig inkomst och rollerna som han spelar är kanske inte alltid valda på grund av artistisk vision utan för att kunna försörja sin växande familj. Filmerna har en varierande kvalitet och säljer mycket på Dolph Lundgrens rykte som actionstjärna. Mot slutet av den här perioden får han chansen att börja regissera med först *The Defender* (Dolph Lundgren, 2004) och sen *The Mechanik* som han även skrivit storyn till. De

här senare filmerna som Dolph har haft en större påverkan på resultatet ger ett uppsving i kvalitet och känns som mer kompletta verk av högre kvalitet än de tidigare direkt-till-video filmerna.

4. Comebacken 2005–2019

Efter att ha fått chansen som Gunner Jensen i *The Expendables* fick sig karriären ett uppsving med bättre roller och även storproduktionerna *Creed II* och *Aquaman*. Fortfarande spelar han i många direkt till video men bredden är större och spänner över till fler genrer som komedi och skräck.

6 Analys

6.1 Den gyllene eran: Rocky IV & Masters of The Universe

Rocky IV

Det här är Dolphs genombrottsroll och grunden till att han kommit dit han har kommit. Det är också en av de mest inkomstbringande sportfilmerna genom tiderna och den drog in över 300 miljoner dollar på biograferna. Det är också den ekonomiskt mest framgångsrika av alla Rocky-filmer.¹⁹

Första Cirkeln

Även om Dolph inte får chansen att visa upp sin teknik som kampsportare i den här filmen får han mäta sig med Sylvester Stallone i mängden av muskler och pondus istället för att använda sina kunskaper inom karate. Mycket av filmen är montage där vi i publiken får se vilken enorm och farlig motståndare till Stallone som Lundgren är. Här överglänser Lundgren

¹⁹ Box Office Mojo: Rocky IV, <https://www.boxofficemojo.com/release/rl3043788289/weekend/>

Stallone i form av pondus och muskler. När han först sökte rollen ansågs han vara för lång för att kunna spela mot den kortare Stallone.

I sitt sommarprat beskriver Lundgren hur han och Stallone pucklade på varandra under nära 3 veckor och att han hade slagit Stallone så hårt att denne hade hamnat på sjukhus i två veckor med brutna revben och en hjärtmuskelinflammation. Stallone hade insisterat att de till viss del skulle slåss på riktigt.²⁰ Slutscenen i *Rocky IV* är absurd till antalet slag som de båda boxarna får ta emot med sina huvuden men detta gör också att den tekniska kompetensen i att kunna koreografera slagen för att det ska bli effektivt för publiken håller en hög nivå.

Det finns såklart många mer realistiska boxningsfilmer där fokus ligger på att skildra mer verklighetstroga scener som t.ex. *Raging Bull* (Martin Scorsese, 1980). Men skulle *Rocky IV* gjorts på ett mer realistiskt sätt hade den tappat mycket av charmen i att den just är så "over the top". Nu fick Stallone och Lundgren chansen att visa upp sig på ett sätt som gynnar deras tekniska kompetens.

Andra Cirkeln

Som Ivan Drago hade Dolph endast 9 repliker och alla med en väldigt stark brytning. "I must break you" och "If he dies, he dies" är lika ikoniska som Schwarzeneggers "I'll be back" och "Hasta la vista" från *The Terminator* och *Terminator 2: Judgment Day* (James Cameron, 1991). Dessa oneliners är ett tydligt fenomen som återkommer inom Dolphs karriär och det sätt som

²⁰ Sommar, Lundgren, Dolph. Producent: Helena Groll. Sveriges Radio, P1, 19.7.2008.

han använder dem i den här filmen smälter väl in i storyn. Det känns inte lika konstlat som i många andra filmer från samma era.

Ivan Drago är också en direkt motsvarighet till Schwarzeneggers Terminator. Kall, hård och utan känslor. Kyle Reese (Michael Biehn) i *The Terminator* skulle lika gärna kunna prata om Dolph Lundgrens karaktär när han säger till Sarah Connor (Linda Hamilton) att "It can't be bargained with. It can't be reasoned with. It doesn't feel pity, or remorse, or fear. And it absolutely will not stop, ever, until you are dead."

Stilen som Lundgren har i den här filmen som den som en hård och villkorlös elak skurk bär fram filmens story. Hans karaktär i filmen slår ihjäl den fiktiva amerikanska boxningsikonen Apollo Creed och visar efter detta ingen ånger utan faller istället sin kommentar "If he dies, he dies". Det här är intressant eftersom att genom sin karriär har han lyckats speciellt bra i de roller där han just är känslolös och skoningslös som exempelvis den återuppståndne marinkårssoldaten Andrew Scott i *Universal Soldier* som inte heller har speciellt stor respekt för människoliv.

De två boxarna symboliserar det kalla krigets öst- och västblock och Ivan Drago som den ryska motpolen till den goda och rättfärdiga amerikanen Rocky Balboa som spelas av Sylvester Stallone gör filmen till den succé som den blev. När Dolph Lundgren 2017 blev intervjuad av Emil Persson i *Fördomspodden* fick han skämtsamt frågan sett till sin egna karriär om han inte rent av gillade Putin och de mer instabila relationerna som blossat upp mellan öst och väst på nytt. Dolph svarade att det såklart inte är bra för världsfreden men att det kan ha en positiv effekt på hans karriär eftersom att hans image som ryss på bioeken är starkt rotad. Lundgren nämner då också den planerade filmen *Creed II* (Steven Caple Jr., 2018) som spinner vidare på

öst mot väst och Drago mot Creed och att världsläget gjort att Ryssland än en gång kan ses som ett hot mot den amerikanska drömmen.²¹

Tredje Cirkeln

Hur väl smälter då Lundgren och hans person in i rollen som den ryske boxaren Drago? Hans tidigare karriär som framgångsrik kampsportare i karate och hans fysik gör att han känns väldigt hemma i rollen som Drago. Även att han precis som den ryske boxaren är ny på den stora scenen gör att det känns äkta när Drago ser rädd och förvånad ut medan James Brown och Apollo Creed dansar och showar inför Drago och Creeds match. Samma sak hände Dolph i det verkliga livet vid samma tidpunkt då han med sin dåvarande flickvän som var superstjärnan Grace Jones ofta gick på Studio 54 och hängde i samma gäng som bland annat Andy Warhol. Han kände sig också sig överväldigad i det celebra sällskapet hans flickvän omgav sig med.²²

När Dolph blir intervjuad av Michael Rosenbaum i podcasten "Inside of You with Michael Rosenbaum" berättar Dolph om hur det var hans val att göra Drago på det iskalla och tysta sättet. Han hade mött de andra två killarna som också kommit till slutaudition och sett hur de spelade över i sina rolltolkningar. Därför valde Lundgren att tona ner och göra Drago till en soldat som tyst gör sin plikt för sitt land. Detta passade tydligen Stallone som valde att både casta Dolph i rollen som Drago och även att Drago anpassades efter hur Lundgren hade spelat honom under sina auditions. Här har alltså

21 Fördomspodden, Café, #38 Kan Dolph Lundgren sova genom rejäl turbulens? 10-17-2017

22 Sommar, Lundgren, Dolph. Producent: Helena Groll. Sveriges Radio, P1, 19.7.2008.

Dolph gjort Drago till sin egen. Han har alltså starkt bidragit till filmens och sin egen framgång. Det är med sin karisma och utstrålning i rollen som Drago han får det att fungera och eftersom att den hålls tillbaka så blir den ännu starkare i kontrasten mot hjälten Rocky Balboa. Att han är så ny inom yrket och hans bristande skådespelarkunskaper gör bara att detta blir förstärkt ännu mer.

När han gör om samma roll i filmen *Creed II* kan man tydligt se vilka framsteg han har gjort som skådespelare. Han gör en mycket stark prestation som en åldrad Drago som äntligen får upprättelse. Han har utvecklat sina sinnesuttryck mycket sen 1985. Drago får även visa sin mänskliga sida och precis som i väldigt många av Lundgrens filmroller byter han sida från den onda sidan till den goda under filmens gång.

Masters of the Universe

Den här filmen tas med i analysen för den första eran eftersom att den så starkt skiljer sig ifrån de andra filmerna som Dolph Lundgren gjorde under perioden när han var som störst i Hollywood. Innan den här filmen hade Lundgren endast haft två roller. Den mindre rollen som livvakt åt hans dåvarande flickväns Grace Jones karaktär i Bond-filmen *A View to a Kill* (John Glen, 1985) och den tidigare behandlade Ivan Drago i *Rocky IV*.

Första Cirkeln

När Dolph castades till att spela He-Man är det klart att han inte valdes för att visa upp sina skådespelartalanger utan mer eftersom han liknar superhjälten fysiskt. Han visar upp sin tekniska kompetens endast via att ha en imponerande fysik som är ännu större än den han hade som Ivan Drago i *Rocky IV*. Problemet med pondusen är att han här spelar en roll som hjälten och den genomgoda He-Man. Han är inte alls lika slagkraftig i den här rollen

som hjälte. Detta är tydligt när man har sett honom som Ivan Drago att den självsäkerhet och respekt som han utstrålade som den ryske boxaren inte existerar när han ska porträttera He-Man. Han får inte heller till det med dialogen och hans bristande skådespelartalanger lyser igenom starkt. Denna roll ska vara den mäktigaste mannen i universum vilket han absolut inte ger sken av i sin rollprestation. Dolph är en väldigt skicklig kampsportare vilket han inte får någon möjlighet att visa upp i den här filmen utan han skjuter laserpistol och svingar sitt svärd vilket inte alls känns lika bekvämt för honom som om han skulle använda sina kunskaper inom karatestilen kyokushinkais i vilken han besitter svart bälte, som tidigare nämnts.

Andra Cirkeln

Inför den här rollen har Dolph blivit en stor hollywoodstjärna och den här rollen är mer komplex än den han spelat innan. Denna film kan jämföras med Arnold Schwarzenegger när han spelar en liknande muskulös barbröstad karaktär i *Conan the Barbarian* (John Milius, 1982). Men eftersom att Schwarzenegger knappt pratar ett enda ord i sin film utan enbart använder sin imponerande fysik och utstrålning klarar han sig bättre än sin svenska motsvarighet. Samma fenomen som när Dolph på ett mycket bättre sätt spelade Ivan Drago i *Rocky IV*. Där han lät musklerna tala istället för munnen och kunde även maskera sin brytning med den överdrivet elaka ryska som Drago pratar med.

Filmen har inte heller några av de från tidsperioden klassiska one-liners som publiken förväntar sig. Det enda som He-Man har är att han ropar "I have the power!" vilket är ganska tamt i jämförelse med t.ex. en av hans bättre från *Dark Angel* (Craig R. Baxley, 1990) när han svarar filmens utomjordiska skurk som genom hela filmen proklamerat att "I come in peace" med den roliga och träffande "And you go in pieces, asshole.". Dessa one-liners är

väldigt mycket använda i de mer eller mindre seriösa actionfilmerna som Dolph gjorde i början av sin karriär. Men lyser med sin frånvaro i denna film.

Enligt dokumentären *Toy Masters* (2012) var det från början tänkt att Lundgren skulle dubbas av en annan skådespelare eftersom hans skandinaviska brytning ansågs vara för stark. Men Cannon films hade vid tillfället mycket stora problem med sin ekonomi och valde att låta Dolphs röst ligga kvar vid releasen. Dolph anställdes alltså enbart för att vara ansiktet utåt för filmen och på grunderna av sin fysik och att han till utseendet påminner om He-Man. Det är svårt att se någon annan skådespelare som hade kunnat göra detta på ett bättre sätt. Det svaga manuset och den ansträngda budgeten gjorde att den inte nådde ända fram. Filmen färdigställdes dock till slut men exempelvis slutscenen mellan Skeletor och He-Man är filmad på ett enkelt och spartanskt sätt. Den lyckades inte ens spela in produktionskostnaderna utan fick endast in 17 miljoner dollar på biografena.²³

Tredje Cirkeln

Mycket av felet med filmen är att den genom påtryckningar från leksakstillverkaren Mattel skulle ha en åldersgräns på endast 7 år. Detta val gjordes eftersom fokuset för Mattel var att kunna sälja mer leksaker till sin målgrupp som var av en lägre ålder. På grund av detta begränsades filmen starkt i hur den kunde skildra våldet. Det fanns till exempel inga möjligheter för He-Man att kunna döda någon människa. Detta skulle kunna jämföras med om Schwarzeneggers *The Terminator* skulle gjorts i en våldsfri version,

23 Box Office Mojo: Masters of the Universe,
https://www.boxofficemojo.com/title/tt0093507/?ref=bo_se_r_1

den skulle då också antagligen ha blivit en flopp. Det gör också att allt i filmen målas ut som svart och vitt dvs. de onda är bara onda och de goda är helt fria från fel och svagheter. Detta gör att det blir svårt för Dolph att visa upp något av sig själv i rollen och bredda karaktären. I motsats till sin tidigare film *Rocky IV* där han ändå mot slutet gratulerar Rocky som har besekrat honom vilket ger en förståelse till ryssen och mänskliggör honom även om han genom filmen framstår som rent ond. Sett till vad Dolph ger av sig själv till den här rollen är det endast det fysiska utseendet. Likaså blir det problematiskt för hans framtida roller att han floppat när han spelar hjälte och det är säkert en bidragande orsak till att han övervägande har fått spela skurkroller under de kommande decennierna.

6.2 Utvecklingseran: 1993–1996

Vid mitten av 1990-talet stod Dolph Lundgrens karriär vid en brytningspunkt, den mellan de hyfsat framgångsrika filmerna som gått upp på biograferna, som nu hade övergått till början på en direkt-till-video-era. Trots att den framgångsrika *Universal Soldier* som satte honom tillbaka i rampljuset och i vilken han överglänsar Jean-Claude Van Damme, fick hans karriär inget uppsving. Hans efterföljande filmer *Joshua Tree* och *Men Of War* blev mindre populära och fick ingen större release på biograferna eftersom distributörerna i USA inte trodde att Lundgrens namn i huvudrollen skulle kunna dra in publiken till biograferna.

Silent Trigger ligger mitt emellan dessa två perioder och blir därför ett bra exempel för att kunna avhandla hur Dolphs rollprestationer har utvecklats sig på de ungefär tio åren sedan han gjorde *Rocky IV* och *Masters of The Universe*.

Silent Trigger

I filmens början får vi följa Dolphs karaktär Shooter som jobbar som prickskytt för en hemlig organisation. Till sin hjälp har han en ung kvinna som spelas av Gina Bellman och går under namnet Spotter. Vi får aldrig veta Shooter och Spotters riktiga namn och det bidrar till att höja inlevelsen i filmen. Shooter har i uppdrag att skjuta en politiker i ett land i vad som kan förmodas vara före detta Jugoslavien. Men när kvinnan han ska skjuta håller upp sitt unga barn tvekar han och säger att han inte kan skjuta. Hans samvete hindrar honom från att fullfölja sitt uppdrag.

Första Cirkeln

Shooter som Dolph spelar i den här filmen besitter en komplett uppsättning av den tekniska kompetensen. Det som skiljer från det tidigare filmerna är att han nu mognat och musklerna inte är lika framträdande som i de mer muskeldrivna filmerna från 80-talet. Det som är speciellt i denna film är att han är extremt skicklig i sin vapenhantering och även får visa upp sina kunskaper inom kampsporten. Det är en av få gånger som alla tre av dessa egenskaper sammanfaller i samma film och det går också att se att han är mer bekväm i sitt rörelsemönster än vad han var i de tidigaste filmerna.

I sin roll som prickskytt är han mer smidigt byggd än vad han tidigare varit. Det passar hans karaktär att han inte längre behöver ha en lika extrem fysik som han tidigare haft.

Andra Cirkeln

Här avviker Dolph ifrån mönstret av de tidigare karaktärerna han har spelat och går från att ha spelat något som påminner om Nietzsches så kallade

övermänniska där hans karaktärer också kan bestämma över sitt eget öde och är sina egna gudar.²⁴ I den här filmen som påminner till viss del om en europeisk konstfilm till uppbyggnad och handling får Lundgren också visa upp sina kunskaper som en vanlig skådespelare och inte bara muskelpaket. Den här filmen hade inte behövt ha någon actionstjärna i huvudrollen utan det hade antagligen fungerat bättre med någon som var ännu mer nertonad i sin maskulinitet. Att Lundgren utvecklats till en sexsymbol är tydligt när hans kropp objektifieras på ett tydligt sätt i öppningsscenen. Han går omkring i underkläder i ett hotellrum som har en mjuk belysning för att framhäva hans kropp.

På postern till filmen är det också tydligt att Dolph Lundgren castats till filmen mycket på grund av sitt rykte som actionskådespelare då den endast består av Dolph och ett gigantiskt prickskyttegevär med enorma patroner. Han har också samma uttryck och stenhårda blick som Ivan Drago har i *Rocky IV*. Den här bilden är väldigt felvisande sett till hur filmen utspelar sig eftersom det är en djupare film än de rena actionfilmerna som Dolph har spelat i tidigare. Utgivaren använder detta för att kunna dra nytta av Dolphs personliga stil och gynna filmens försäljning.

Under den här tidsperioden av hans karriär är inte behovet av oneliners samma som under mitten av 80-talet och det tidiga 90-talet och det hade inte passat in eftersom den här filmen är mer realistisk i sin beskrivning av känslor och våld. Det finns inget utrymme att lägga in några ”coola” repliker. Det märks att produktionen är inspirerad av regissören John Woos stil med sina välkoreograferade och stilmässigt ”vackra” slagsmål.

Tredje Cirkeln

24 Nietzsche, Friedrich, Så talade Zarathustra, [Ny utg.], Forum, Stockholm, 1956, s.3-5

Samma karisma som Dolph har haft fram till nu finns kvar men den har falnat av lite eftersom han här spelar en mer nertonad hjälte än tidigare. En person som är i konflikt med sitt eget samvete. Det märks att han inte är lika bekväm i den här typen av seriösare roller. Han gör sig dock ändå bra i rollen och smälter utan större problem in som mystisk krypskytt men det är inte samma perfekta matchning som i de tidigare filmerna där hans karaktärer har haft mer pondus och en mer aktiv påverkan på handlingen. Det är för långt ifrån den imagen han har byggt upp för att det ska bli riktigt bra.

Bortser man ifrån dessa svagheter är rollen som Shooter en bekant typ av karaktär för Dolph som han har spelat många gånger genom sin karriär. Det är den tvåhövdade hjälten eller anti-hjälten som tvivlar på sina val. I den här filmen börjar han tvivla på vad som är rätt och fel och vägrar att skjuta ett av sina mål. Det här är ett återkommande fenomen i hans filmer, samma sak händer i *Red Scorpion*. I denna äldre film spelar Dolph en rysk kommandosoldat som byter sida från den elaka kommunistiska till att hjälpa rebellerna i det fiktionära afrikanska landet Mombaka. Här utmålas Dolph från början till ett riktigt känslökall bad guy till att efterhand börja tvivla på vad hans sympatier ligger och går över till den goda sidan för att hjälpa rebellerna i sin kamp mot ryssarna.

Lundgrens problem att riktigt få till sina hjälteroller tas upp i avsnitt 15 av ”*I Must Break*” *this podcast*. Regissören Perry Lang som regisserade Dolph i en av hans absolut bästa filmer *Men of War* berättar att filmen när den gjordes först var lovad att släppas på biograferna. Filmen hade en framgångsrik förhandsscreening där både publik och branschfolk älskade filmen. Men en kille från produktionsbolaget Miramax sa ”Great numbers, these are amazing numbers but we are not releasing the movie. We tested Dolph and nobody wants to see Dolph Lundgren play the good guy, ever, ever. He can play bad

guys 'till the end of time but they don't want to see him play a good guy."

Perry Lang nämnde efter detta i ett videosamtal med Bob och Harvey Weinstein att han hade blivit lovad att filmen skulle få en större release men fick svaret av Harvey "Get it through your head, we are not releasing the movie. It is not going to make us money, bye!".

Det har alltså gått så långt att trots ett framgångsrikt test vågar inte bolaget släppa filmen så stort som det var tänkt eftersom de inte har någon tilltro till Dolphs förmåga att kunna bära en film när han har hjälterollen. Kanske har de också en poäng här då t.ex. *Masters of the Universe* med Dolph i hjälterollen floppade på biograferna. Det är synd då *Men of War* är en bra film med ett starkt manus som tyvärr inte fick någon chans att visa upp sig för någon större publik. De som såg den på direkt-till-video releasen fick inte den totala upplevelsen av det breda 2:35-formatet och det omslutande surroundljudet som den borde haft.

Vid den här tidpunkten i Dolphs karriär har hans aura, pondus och karisma falnat. Även den klassiska actionhjälten är på väg att fasas ut och även större namn än Dolph Lundgren har problem med sina karriärer. Stallone och Schwarzenegger lyckas inte heller få till några filmer som går bra på biograferna.

6.3 Direkt-till-video: 1997–2005

Eftersom det inte finns någon film som direkt sticker ut här har valet blivit att mer generellt och kort beskriva denna period. Den här perioden är den svagaste i Dolphs karriär och budgetarna på hans filmer blir mindre och mindre. Det är tydligt att passionen för att göra film av förklarliga skäl har falnat något. Därför är denna tredje del av analysen inte av samma längd som de andra.

Första Cirkeln

Den tekniska kompetensen är på den lägsta nivån i karriären och det beror på att han dels inte har valt att spela i några filmer där han får visa upp sina kampsportskunskaper och även att budgeten filmmakarna har att jobba med är liten och därför begränsas actionsekvenserna och får möjlighet att ta samma plats som innan. Även om han har hållit sig i form så är det inte mer än normalt att han som nu passerat 40-år inte längre har samma ungdomliga pondus och styrka. Ingen av hans styrkor kan användas fullt ut längre.

Andra Cirkeln

Den personliga stilen har också blivit svagare och lite urvattnad. Fortfarande säljer hans namn filmer men eftersom det är många år sen han hade någon film som fick ett bra mottagande av publiken har också hans personliga stil blivit sämre för varje film. Det finns inte heller någon linje i valen av filmroller utan det är väldigt blandat och många roller som inte alls passar in. Från att ha haft ett snittbetyg på 5.8 på sina filmer på IMDB under den första perioden har det nu under direkt-till-video fallit till att ligga under 4.0 vilket kan ses som extremt dåligt.²⁵

Tredje Cirkeln

Det märks tydligt att det saknas en "élan of the soul?" och det är svårt för Dolph att få ett grepp om sin karriär på nytt. Han är ännu mer ensam i sina filmer och även om han försöker att sätta sin stämpel på rollerna är det så

25 Dolph Lundgren – IMDb, <https://www.imdb.com/name/nm0000185/>

dåligt med budget och produktion att ingenting verkar fungera. Han får inte heller spela en enda roll som skurk vilket innan ofta har varit hans bästa roller. Den tvåhövdade hjälten som balanserar mellan gott och ont för att till slut svänga över till det goda har han inte heller fått spela sen *Silent Trigger*

6.4 Comebacken 2005–2019

Dolphs karriär fick sig ett rejält lyft när han fick möjligheten att börja regissera en del av sina egna filmer. Han gör rätt val för att både kunna framhäva sina skådespelarkunskaper och gå tillbaka till vad som har fungerat innan i hans karriär. I de filmer som Dolph har gjort på senare år har muskelmassans betydelse minskat. Detta av förklarliga skäl eftersom han nu är sextio år gammal. Den skandinaviska brytningen som varit kritiserad under hans tidiga karriär har nästan försvunnit och dialogen har ökat. Även om fokus fortfarande ligger på actionscenerna i hans filmer har det skiftat för att ge dialogen i filmen mer utrymme.

The Mechanik

I den här filmen spelar Dolph återigen ryss. Han är ute efter hämnd efter att hans son och hustru blivit mördade. Här kan man märka tydliga influenser utav Dolphs förebilder Charles Bronson och Clint Eastwood som han nämner när han blir intervjuad utav Michael Rosenbaum i hans podcast ”Inside of You with Michael Rosenbaum”.

Första Cirkeln

I den här filmen passar Dolph på att återigen använda så mycket av sina kunskaper som möjligt. Han använder sina kunskaper inom kampsporten och det syns i hans agerande att det är en annan gnista i actionsekvenserna.

Våldet är mer framträdande och när någon blir skjuten eller slagen är effekten mer påtaglig än under direkt-till-video perioden.

För att vara nära 50 år gammal besitter han fortfarande en stor pondus och det går att se likheter i den här filmen med Clint Eastwoods *Unforgiven* (Clint Eastwood, 1992). I en intervju i *Aftonbladet* från den 28 November 2018 nämner Dolph också att han är i samma ålder som Clint Eastwood var när han gjorde *Unforgiven* och att ”– En film kan förändra allt. Det vore kul att överraska en aning. Om jag kan göra lite av det skulle min karriär vara underbar.”²⁶. Denna glöd som kommit tillbaka när han själv har fått ta kontrollen över mer i filmen och kan använda sig av sin mångåriga erfarenhet ifrån genren gör detta till en av hans bästa filmer.

Andra Cirkeln

Återigen spelar Dolph det som han gör bäst. En ryss som är på den goda sidan men ändå inte är någon ”ren” hjälte. Det passar honom att prata med den ryska accenten eftersom man är van vid det från att ha sett honom som Ivan Drago i *Rocky IV*. Även den hårda iskalla blicken är tillbaka och han gör ett trovärdigt porträtt av en man på jakt efter hämnd. Han är också lika skoningslös mot sina fiender och visar ingen nåd till dem som har orsakat hans fru och sons död. Den personliga stilen är väldigt tydlig i den här filmen och det märks att det är en Dolph-film där den är skraddarsydd för att passa hans person. Även ett par klassiska oneliners kläms in i filmen som när han får frågan vad hans plan är och svarar kort ”Kill Them All.” Inte den roliga med glimten i ögat onelinern som t.ex. de från *Dark Angel* (Craig R. Baxley, 1990), men fortfarande passande till genren.

26 <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/BJPXXQ/traumat-formade-dolph-lundgren-darfor-blev-jag-fajter> (Hämtad 27/12/2019)

Tredje Cirkeln

Det märks ännu mer på karisman och hans persona att det är en bra film för Dolph. Han blir ett med karaktären han spelar och att han nu också har fördelen av att kunna regissera sig själv gör detta ännu tydligare. Det märks också att det han tar med sig in i registolen är det bästa ifrån hans tidiga karriär. Han har insett att han inte behöver använda många repliker eftersom det för honom fungerar bäst när han låter sin kropp och sina ansiktsuttryck tala.

7 Slutdiskussion

Det har varit givande för uppsatsen att kunna använda sig av Andrew Sarris cirklar och det skulle kunna gå att använda samma analys på de andra actionskådespelarna som byggt sina karriärer på kampsport, muskler och vapen. Självklart har det inte varit sömfrött att ta en 60 år gammal artikel som behandlar regissörer och göra en analys av en skådespelare, det hade kanske varit enklare att gjort en traditionell stjärnstudie men jag känner ändå att det har varit givande att försöka applicera en äldre teori.

När man summerar Dolph Lundgrens karriär med syftet att se om han kan klassas som en auteur genom sin påverkan på sina filmer är svaret både ja och nej. Sett över hela karriären och alla filmer är det för utspritt för att kunna se något mönster i hans filmografi. Ser man däremot selektivt till hans mest populära filmer går det tydligt att se en linje av igenkännande genom karaktärerna han har spelat och hur han har påverkat rollerna och gjort dem till sina egna. Det är svårt att se att någon annan som skulle kunna spela dem

på hans lite träiga och brutala sätt. Filmerna får en klar touch utav hans karisma och charm. Detsamma kan såklart också sägas om hans kollegor inom actiongenren. Men det som skiljer sig i hur till exempel Schwarzenegger och Stallone påverkar sina filmer är att Dolph Lundgren nästan alltid varit det största namnet i sina filmer och därigenom starkare kunnat påverka dem.

När han har fått vara med och skriva manus eller regissera sina filmer märks det också att hans egna prestationer tar sig upp till en högre nivå. Han är duktig på att applicera det han har lärt sig genom sin långa karriär. Kunskap inom actiongenren har han och det märks att han är medveten om sina brister och styrkor som skådespelare, och anpassar produktionerna efter sina egenskaper som skådespelare. Den bästa versionen av Dolph Lundgren är när han får använda hela sin tekniska kompetens av muskler och kampsport och inte begränsas av att spela en roll som inte passar honom som t.ex. *Masters of the Universe*. Hade han valt fler roller som skurk som passar hans uttryckssätt bättre kunde karriären blivit ännu mer framgångsrik. Valen av filmer han har gjort har antagligen gjort att hans karriär stagnerat lite, även om det såklart redan är imponerande att börja från noll och jobba sig dit han har kommit.

Jämförelsen mellan den yngre och äldre Dolph Lundgren är väldigt intressant då han gjorde sina största och mest påkostade filmer när han egentligen var som sämst som skådespelare. Efter hand utvecklade han sina skådespelarkunskaper och breddade sina roller. Detta hände dock efter att hans typ av filmer dvs "80-tals action" var på nedgång och han hade det svårare att få bra roller. Istället har han på senare tid fått ett uppsving i sin karriär och landat sina två största filmroller i *Aquaman* och *Creed II*. Den optimala versionen av Dolph Lundgren hade varit hans nuvarande skådespelarkunskaper blandat med hans fysik från 80-talet. För att svara på

varför han inte nått upp till Stallone och Schwarzeneggers höjder under sin karriär är det just dessa bristande skådespelarkunskaper som hämmade hans karriär i början och sedan hängt kvar och förhindrat honom de riktigt stora rollerna och filmerna.

8 Källförteckning

Filmer

Angels with Dirty Faces (Michael Curtiz, 1938)

A View to a Kill (John Glen, 1985)

Aquaman (James Wan, 2018)

Battle of the Damned (Christopher Hatton, 2013)

Conan the Barbarian (John Milius, 1982)

Creed II (Steven Caple Jr.)

Dark Angel (Craig R. Baxley, 1990)

Don't Kill It (Mike Mendez, 2016)

First Blood (Ted Kotcheff, 1982)

Icarus (Dolph Lundgren, 2010)

Joshua Tree (Vic Armstrong, 1993)

Junior (Ivan Reitman, 1994)

Kindergarten Cop 2 (Don Michael Paul, 2016)

Masters of the Universe (Gary Godard, 1987)

Men of War (Perry Lang, 1994)

Pentathlon (Bruce Malmuth, 1994)

Public Enemy (William A. Wellman, 1931)

Raging Bull (Martin Scorsese, 1980)

Red Scorpion (Joseph Zito, 1988)

Rocky IV (Sylvester Stallone, 1985)

Silent Trigger (Russel Mulcahy, 1996)

Universal Soldier (Roland Emmerich, 1992)

Terminator 2: Judgement Day (James Cameron, 1991)

The Defender (Dolph Lundgren, 2004)

The Expendables (Sylvester Stallone, 2010)

The Mechanik (Dolph Lundgren, 2005)

The Punisher (Mark Goldblatt, 1989)

The Terminator (James Cameron, 1984)

Toy Masters (Corey Landis, Roger Lay Jr., 2012)

Twins (Ivan Reitman, 1988)

Unforgiven (Clint Eastwood, 1992)

White Heat (Raoul Walsh, 1949)

Litteratur

Eberwein, Robert T. *Acting for America Movie Stars of the 1980s*. Rutgers University Press, 2010.

McGilligan, Patrick, *Cagney: the actor as auteur*, Barnes, New York, 1975

Thompson, Kristin & Bordwell, David, *Film history: an introduction*, McGraw-Hill, New York, 1994

Braudy, Leo & Cohen, Marshall (red.), *Film theory and criticism: introductory readings*, 7th ed., Oxford University Press, New York, 2009

Smiga, George M. & Gallop, Jane (2004). *Polemic : Critical or Uncritical* [Elektronisk resurs]. Hoboken: Taylor & Francis

Nietzsche, Friedrich, *Så talade Zarathustra*, [Ny utg.], Forum, Stockholm, 1956

Artiklar

Gates, Philippa. "Acting His Age? The Resurrection of the 80s Action Heroes and Their Aging Stars." *Quarterly Review of Film and Video* (2010): 276. Web.

Kael, Pauline. "Circles and Squares." *Film Quarterly*, vol. 16, no. 3, 1963, pp. 12–26.

martialartsentertainment.com/dolph-lundgren/ (Hämtad 30/12/2019)

<https://www.thelocal.se/20181126/7-things-you-maybe-didnt-know-about-dolph-lundgren> (hämtad 12/12/2020)

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/BJPXXQ/traumat-formade-dolph-lundgren-darfor-blev-jag-fajter> (Hämtad 27/12/2019)

Dolph Lundgren – IMDb

https://www.imdb.com/name/nm0000185/?ref_=fn_al_nm_1 (Hämtad 1/1/2020)

Podcasts

IMBTP Episode 4 -- Interview with Christopher Hatton, writer/director of BATTLE OF THE DAMNED, "I Must Break" This Podcast 17.11.2017

Dolph Lundgren, Michael Rosenbaum: Inside of You with Michael Rosenbaum #69, 30.7.2019

Sommar, Lundgren, Dolph. Producent: Helena Groll. Sveriges Radio, P1, 19.7.2008.

Statistik

Box Office Mojo: Masters of the Universe,

https://www.boxofficemojo.com/title/tt0093507/?ref_=bo_se_r_1 (hämtad
30/12/2019)

Box Office Mojo: Rocky IV,

<https://www.boxofficemojo.com/release/rl3043788289/weekend/> (hämtad
30/12/2019)